




RS Global  
Journals

Scholarly Publisher  
RS Global Sp. z O.O.  
ISNI: 0000 0004 8495 2390

Dolna 17, Warsaw, Poland 00-773  
Tel: +48 226 0 227 03  
Email: editorial\_office@rsglobal.pl

<b>JOURNAL</b>	International Journal of Innovative Technologies in Economy
<b>p-ISSN</b>	2412-8368
<b>e-ISSN</b>	2414-1305
<b>PUBLISHER</b>	RS Global Sp. z O.O., Poland
<b>ARTICLE TITLE</b>	THE SYSTEM OF PUBLIC ADMINISTRATION ENTITIES IN THE FIELD OF FORENSIC EXPERT ACTIVITY: CONCEPT, STATUS, POWERS, SUBORDINATION AND COORDINATION
<b>AUTHOR(S)</b>	Nataliia Martynenko
<b>ARTICLE INFO</b>	Nataliia Martynenko (2023) The System of Public Administration Entities in the Field of Forensic Expert Activity: Concept, Status, Powers, Subordination and Coordination. <i>International Journal of Innovative Technologies in Economy</i> . 2(42). doi: 10.31435/rsglobal_ijite/30062023/7997
<b>DOI</b>	<a href="https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijite/30062023/7997">https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijite/30062023/7997</a>
<b>RECEIVED</b>	07 May 2023
<b>ACCEPTED</b>	12 June 2023
<b>PUBLISHED</b>	14 June 2023
<b>LICENSE</b>	 This work is licensed under a <b>Creative Commons Attribution 4.0 International License</b> .

© The author(s) 2023. This publication is an open access article.

# THE SYSTEM OF PUBLIC ADMINISTRATION ENTITIES IN THE FIELD OF FORENSIC EXPERT ACTIVITY: CONCEPT, STATUS, POWERS, SUBORDINATION AND COORDINATION

*Nataliia Martynenko*

*Ph.D in the field of Public Management and Administration*

*Leading Researcher National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute», Kharkiv, Ukraine*

*ORCID ID: 0000-0002-3234-0689*

DOI: [https://doi.org/10.31435/rsglobal\\_ijite/30062023/7997](https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijite/30062023/7997)

---

## ARTICLE INFO

**Received** 07 May 2023

**Accepted** 12 June 2023

**Published** 14 June 2023

---

## KEYWORDS

Examination, Forensic Expert Activity, Public Administration Entities in the Field of Forensic Expert Activities, Research Institutions of Forensic Examinations, Expert Services.

## ABSTRACT

**Introduction.** Quite complex and contradictory transformation processes aimed at constructing a democratic state and its institutions are taking place in Ukraine.

**Problem Statement.** Modernization of public administration in Ukraine, changes in social relations, insufficient effectiveness of forensic expert support of law enforcement activities and the judiciary, the need for organizational and legal transformations in the field of forensic expert activity.

**Purpose.** Consider the system of public administration entities in the field of forensic expert activity, their concepts, status, powers, subordination and coordination of activities

**Materials and Methods.** General scientific and special research methods: analysis, modeling and forecasting, dialectical, structural-functional, synergistic, normative-logical, comparative-legal, analogy, extrapolation and legal interpretation.

**Results.** It is proposed to consider the system of public administration entities in the field of forensic expert activity as a complete, interdependent, hierarchically structured set of subjects who, in accordance with the purpose and within the limits of authority, conduct public administration in the field of forensic expert activity in order to implement their own tasks and functions with the aim of providing justice in Ukraine with an independent, qualified and objective examination, focused on the maximum use of the achievements of science and technology.

**Conclusions.** The system of public administration entities in the field of forensic expert activity consists of: 1) ministries and other state bodies, to the sphere of management of which belong state specialized institutions that conduct forensic expert activity; 2) entities of forensic expert activity. The creation of a system of self-governance of forensic experts will contribute to the reduction of state regulation in the field of forensic examination and must be approved by law. In the normative legal acts on advisory and other auxiliary bodies, in particular, in the Regulation on the Coordinating Council on Forensic Examination Issues under the Ministry of Justice of Ukraine, the sections on the formation of the composition should take into account the right of forensic experts who are not employees of state specialized institutions and members of public organizations of forensic experts, to be elected to advisory and other auxiliary bodies. The creation of an effective system of public administration subjects in the field of forensic expert activity should be based on the European administrative and legal concept of “*public administration*”, developed relevant theoretical provisions, and have an appropriate legal basis. It is necessary to establish new approaches to the system of public administration entities in the field of forensic expert activity in order to ensure justice with independent, qualified and objective examination that would meet the requirements of international standards and modern challenges.

---

**Citation:** Nataliia Martynenko (2023) The System of Public Administration Entities in the Field of Forensic Expert Activity: Concept, Status, Powers, Subordination and Coordination. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*. 2(42). doi: 10.31435/rsglobal\_ijite/30062023/7997

---

**Copyright:** © 2023 Nataliia Martynenko. This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

---

**Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.**

В Україні відбуваються досить складні й суперечливі трансформаційні процеси, спрямовані на конструювання демократичної держави та її інституцій, подальший динамічний і безперервний розвиток цінностей громадянського суспільства та збереження інтересів як самої країни, так і її громадян зокрема. У 2019 року на конституційному рівні скорегований шлях вибудовування сучасної України як європейської держави, внутрішня та зовнішня політика якої реалізується в контексті стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства в Європейському Союзі (далі – ЄС) та в Організація Північноатлантичного договору [1]. 28.02.2022 р. Україна подала заявку на вступ до ЄС [2]. Варто зауважити, що спершу за цей крок висловлювалися 68 % українців, згодом – 86 %, а станом на кінець березня – 91 % [3], що є абсолютним рекордом за всі роки досліджень [4]. Ці зміни курсу подальшого розвитку нашої держави відбулись на тлі процесів значних світоглядних перетворень українського суспільства. Європарламент [5], Єврокомісія [6] та Європейська рада [7] підтримали українську заявку. 23.06.2022 р. лідери ЄС на саміті в Брюсселі (Бельгія) затвердили рішення надати Україні статус кандидата у члени ЄС [8]. В Україні розпочався новий етап модернізації публічного управління, що супроводжується впровадженням європейської адміністративно-правової концепції «public administration» та реформуванням національного адміністративного законодавства.

Публічне адміністрування, як відображення європейської адміністративно-правової концепції «public administration», на сьогоднішній день є складним соціально-правовим феноменом, сутнісний юридичний зміст якого залишається не в достатній мірі визначеним як українськими, так і закордонними вченими. Попри очевидну важливість поняття «публічне адміністрування», поширеність його уживання у спеціальній науковій літературі, в чинному законодавстві України дотепер не закріплено дефініції цього терміну.

В. В. Терещук наводить правове розуміння лінгвістичних особливостей поняття «public administration», яке може бути перекладено як: а) «публічна адміністрація», що окреслює статичний вияв даного феномену; б) «публічне адміністрування», що відображає динамічний вияв феномену, а також доводить обґрунтованість позиції щодо синонімічності вказаних правових категорій [9]. У «Енциклопедії державного управління» А. Ф. Колодій визначає публічне адміністрування як технічну складову врядування, що має здійснюватися на професійній (неполітичній) основі і чим далі, тим більше звертатиметься до залучення недержавних партнерів для спільного вирішення проблем, що постають у цій сфері управлінської діяльності [10, с. 489-490]. У свою чергу, Т. В. Кондратюк визначає публічне адміністрування як підсистему соціальної системи, складник суспільства, чие функціонування та розвиток перебувають під потужним впливом із боку всіх інших сфер суспільної життєдіяльності [11, с. 298].

Н. М. Мельтюхова, А. О. Кузнецов, Н. В. Фоміцька трактують публічне адміністрування у широкому та вузькому розумінні. У вузькому значенні публічне адміністрування пов'язане із виконавчою гілкою влади і розглядається як: професійна діяльність державних службовців, яка включає всі види діяльності, спрямовані на реалізацію рішень уряду; вивчення, розробку та впровадження напрямів урядової політики. У широкому сенсі під публічним адмініструванням розуміють всю систему адміністративних інститутів із ієрархією влади, за допомогою якої відповідальність за виконання державних рішень спускається зверху донизу [12].

У загальному сенсі публічне адміністрування є діяльністю уповноважених суб'єктів щодо надання приватним особам адміністративних послуг та/або здійснення публічного управління в інтересах держави та суспільства, а саме: 1) суб'єктів публічного адміністрування, систему яких доцільно розуміти у широкому контексті (типові та атипові суб'єкти, котрі мають класичний статус суб'єкта публічного адміністрування); 2) суб'єктів, котрі виконують окремі функції суб'єкта публічного адміністрування, не набуваючи правового статусу цих суб'єктів (суб'єкти делегованих публічних повноважень) [9]. О. В. Сукманова під суб'єктом публічного адміністрування розуміє особу, наділену владними повноваженнями, в межах яких здійснює публічне адміністрування (проводить виконавчо-розпорядчу діяльність та надає адміністративні послуги) в певній галузі, може самостійно бути суб'єктом відповідальності та відповідно, виступає учасником адміністративно-правових відносин [13].

Сучасна концепція public administration ґрунтується на парадигмі широкого підходу до розуміння системи відповідних суб'єктів. Норми адміністративного права наділяють правосуб'єктністю широке коло суб'єктів адміністративно-правових відносин, правове становище яких у сфері публічного управління визначається характером і обсягом повноважень. Модернізація публічного управління в Україні, зміна суспільних відносин, недостатня ефективність судово-експертного супроводу правоохоронної діяльності та судочинства, потреба в організаційних та правових перетвореннях судово-експертної діяльності (що зумовлюється не лише окремими покращеннями порядку проведення експертиз та технологій судово-експертного дослідження, а й зміною структури та порядку функціонування судово-експертних установ, об'єднанні ресурсів судово-експертної діяльності, підвищенні рівня її координації), визначають актуальність дослідження системи суб'єктів публічного адміністрування у сфері судово-експертної діяльності (далі – СЕД), їх поняття, статус, повноваження, підпорядкування та координацію діяльності.

#### **Мета статті та методи дослідження.**

Розглянути систему суб'єктів публічного адміністрування у сфері судово-експертної діяльності, їх поняття, статус, повноваження, підпорядкування та координацію діяльності. Для здійснення дослідження застосовано систему методів наукового пізнання, зокрема аналізу, моделювання та прогнозування, діалектичний, структурно-функціональний, синергетичний, нормативно-логічний, порівняльно-правовий, аналогії, екстраполяції та юридичної інтерпретації.

#### **Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.**

З аналізу статті 69 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) [14], статті 72 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України) [15], статті 68 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАСУ) [16], статті 69 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) [17], як експерт може залучатися особа, яка відповідає вимогам, встановленим Законом України «Про судову експертизу». Виходячи з положень статей 242, 243, 244 КПК України [14], статей 103, 104 ЦПК України [15], статей 102, 103 КАСУ [16], статей 99, 100 ГПК України [17] проведення експертизи може бути доручено відповідній експертній установі або конкретному експерту (експертам).

За змістом частини 1 статті 7 Закону України «Про судову експертизу» до суб'єктів СЕД віднесено державні спеціалізовані установи, їх територіальні філії, експертні установи комунальної форми власності, а також судові експерти, які не є працівниками зазначених установ, та інші фахівці (експерти) з відповідних галузей знань у порядку та на умовах, визначених цим Законом [18]. Отже, Законом України «Про судову експертизу» передбачено проведення судових експертиз як експертами, що працюють у державних спеціалізованих установах, так і тими, які не є працівниками цих установ – приватними експертами. За процесуальним статусом вони повинні відповідати єдиним вимогам і мають рівні права та обов'язки, установлені законодавством України, але треба розрізняти організаційні підстави їх діяльності.

Стаття 8 Закону України «Про судову експертизу» покладає організацію науково-методичного забезпечення СЕД та організаційно-управлінські засади діяльності державних спеціалізованих установ на міністерства та інші державні органи, до сфери управління яких належать державні спеціалізовані установи, що здійснюють СЕД. Міністерства та інші державні органи здійснюють у визначеному ними порядку контроль за дотриманням законодавства з питань СЕД державними спеціалізованими установами, що належать до сфери їх управління [18].

Частина друга статті 7 Закону «Про судову експертизу» визначає вичерпний перелік державних спеціалізованих установ, що знаходяться у підпорядкуванні відповідних центральних органів виконавчої влади. До державних спеціалізованих установ належать:

– науково-дослідні установи судових експертиз Міністерства юстиції України (далі – МЮ України);

- науково-дослідні установи судових експертиз, судово-медичні та судово-психіатричні установи Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ України);
- експертні служби Міністерства внутрішніх справ України (далі – МВС України), Міністерства оборони України (далі – МО України), Служби безпеки України (далі – СБУ) та Державної прикордонної служби України (далі – ДПСУ) [18].

МЮ України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України (далі – КМУ). Здійснення експертного забезпечення правосуддя є одним із основних завдань МЮ України [19]. Саме МЮ України відповідно до покладених на нього завдань, серед іншого:

- організовує відповідно до законодавства експертне забезпечення правосуддя та проведення науково-дослідних робіт у галузі судової експертизи;
- забезпечує організацію роботи Центральної експертно-кваліфікаційної комісії при МЮ України і Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при МЮ України;
- забезпечує ведення Державного реєстру атестованих судових експертів та Реєстру методик проведення судових експертиз; видає та анулює свідоцтва про присвоєння кваліфікації судового експерта фахівцям, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, та фахівцям науково-дослідних установ судових експертиз МЮ України;
- здійснює науково-методичне та організаційно-управлінське забезпечення діяльності судових експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ; визначає порядок здійснення контролю за дотриманням законодавства з питань СЕД судовими експертами, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, та здійснює такий контроль;
- організовує науково-методичне забезпечення СЕД та здійснює організаційно-управлінські функції щодо діяльності науково-дослідних установ судових експертиз МЮ України; визначає порядок здійснення контролю за дотриманням законодавства з питань СЕД науково-дослідними установами судових експертиз МЮ України та здійснює такий контроль;
- координує діяльність міністерств та інших центральних органів виконавчої влади з питань розвитку судової експертизи; забезпечує організацію роботи Координаційної ради з проблем судової експертизи при МЮ України (далі – Координаційна рада) [19].

Виконання покладених на МЮ України завдань, передбачених Законом України «Про судову експертизу» та іншими нормативно-правовими актами з питань СЕД, здійснює Департамент експертного забезпечення правосуддя (рис. 1), у коло компетенції якого входять такі функції: спрямування та контроль роботи науково-дослідних установ судових експертиз, які перебувають під управлінням міністерства, а також судових експертів, що не є працівниками державних спеціалізованих установ; організація науково-методичного забезпечення СЕД; організація роботи Центральної експертно-кваліфікаційної комісії при міністерстві [20].



*Рис. 1. Структура Департаменту експертного забезпечення правосуддя Міністерства юстиції України на поч. 2023 р. (складено автором на підставі [20])*

У сфері управління МЮ України здійснюють СЕД шість науково-дослідних установ судових експертиз, до складу яких входять відділення, а саме:

- Київський НДІСЕ (Тернопільське, Вінницьке, Черкаське, Чернігівське, Житомирське, Хмельницьке, Івано-Франківське, Кропивницьке, Чернівецьке відділення [21]);
- Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» (Київське, Полтавське, Сумське, Донецьке відділення [22]);
- Одеський НДІСЕ (Миколаївське та Херсонське відділення [23]);
- Львівський НДІСЕ (Волинське, Закарпатське, Рівненське, Київське відділення [24]);
- Дніпропетровський НДІСЕ (Запорізьке відділення [25]);
- Науково-дослідний центр судової експертизи з питань інтелектуальної власності.

Слід зазначити, що Львівський НДІСЕ досі не має власного сайту.

Організаційне керівництво судово-медичною і судово-психіатричною службами здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я [26].

МОЗ України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ. Положенням про МОЗ України, затвердженим постановою КМУ передбачено, що МОЗ відповідно до покладених на нього завдань у сфері охорони здоров'я, серед іншого, затверджує порядки: проведення судово-медичної експертизи (далі – СМЕ) та судово-психіатричної експертизи (далі – СПЕ); присвоєння кваліфікації судового експерта і кваліфікаційних класів судово-медичним і судово-психіатричним експертам та позбавлення кваліфікації судового експерта і кваліфікаційних класів судово-медичних і судово-психіатричних експертів [27].

Науково-дослідні установи судових експертиз, судово-медичні та судово-психіатричні установи МОЗ України забезпечують правоохоронні органи і суди судово-медичними та судово-психіатричними експертизами.

Система судово-медичної служби України складається з:

- Головного бюро судово-медичної експертизи МОЗ України;
- Республіканського бюро судово-медичної експертизи (Автономна Республіка Крим);
- бюро судово-медичної експертизи управлінь охорони здоров'я обласних виконавчих комітетів [28].

Діяльність бюро СМЕ регулюється Правилами проведення судово-медичної експертизи (досліджень) трупів у бюро судово-медичної експертизи [29] та Інструкцією про проведення судово-медичної експертизи [28], затвердженими наказом МОЗ України від 17.01.1995 р. № 6, який є очевидно застарілим та не відповідає потребам сьогодення.

Порядок проведення судово-психіатричної експертизи визначає організаційні засади проведення СПЕ. Відповідно до цього Порядку СПЕ проводять державні спеціалізовані судово-психіатричні установи МОЗ України [30].

Провідними в цій галузі є Державна установа «Інститут психіатрії, судово-психіатричної експертизи та моніторингу наркотиків Міністерства охорони здоров'я України» (далі – ДУ «ІПСПЕМН МОЗ України»), Державна установа «Інститут неврології, психіатрії та наркології Національної академії медичних наук України», центри судово-психіатричної експертизи.

ДУ «ІПСПЕМН МОЗ України» має наступні філії СПЕ: Вінницька, Волинська, Дніпровська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Кропивницька, Львівська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська [31].

МВС України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ [32].

МВС України відповідно до покладених на нього завдань, серед іншого:

- організовує в межах повноважень, передбачених законом, організаційно-управлінське та науково-методичне забезпечення СЕД;
- організовує та забезпечує проведення судової експертизи в кримінальному та виконавчому провадженнях, адміністративних, цивільних та господарських справах, справах про адміністративні правопорушення;

- організовує в порядку, визначеному законодавством, провадження науково-дослідної діяльності у сфері судової експертизи;
- у разі потреби забезпечує в установленому порядку участь працівників Експертної служби МВС України як спеціалістів під час здійснення досудового розслідування та судового розгляду;
- організовує роботу Експертно-кваліфікаційної комісії МВС України з проведення атестації, присвоєння особам та позбавлення осіб кваліфікації судового експерта і кваліфікаційних класів судового експерта, а також роботу з надання та позбавлення права участі як спеціаліста в проведенні слідчих дій, надання, позбавлення та підтвердження права самостійного проведення спеціальних вибухотехнічних робіт та видає відповідні свідоцтва;
- веде базу даних реєстру атестованих судових експертів Експертної служби МВС України, передає в установленому порядку інформацію до державного Реєстру атестованих судових експертів [32].

Експертна служба МВС України є системою державних спеціалізованих установ, які належать до сфери управління МВС України.

Установами Експертної служби МВС, які здійснюють СЕД, є:

- Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України (далі – ДНДЕКЦ МВС);
- науково-дослідні експертно-криміналістичні центри МВС України (далі – НДЕКЦ МВС) [33].

Завданнями Експертної служби МВС України є:

- забезпечення органів досудового розслідування, судових органів, інших державних органів, а також юридичних і фізичних осіб незалежною, кваліфікованою та об'єктивною експертизою;
- проведення оцінки відповідності (випробування, сертифікації, інспектування) продукції, процесів і послуг; оцінки майна, майнових прав та здійснення професійної оціночної діяльності; огляду та експертного дослідження транспортних засобів і реєстраційних документів, що їх супроводжують; відстрілювання вогнепальної зброї та огляду її технічного стану та інших робіт у межах компетенції;
- ведення криміналістичного обліку, організація належного використання інформаційних фондів;
- організація та забезпечення відповідно до законодавства науково-дослідної діяльності, упровадження її результатів [33].

Організація науково-методичного забезпечення СЕД та організаційно-управлінські засади діяльності Експертної служби МВС України установлюються МВС України та здійснюються через ДНДЕКЦ МВС [33].

Для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції Експертної служби МВС, обговорення найважливіших напрямів її діяльності можуть створюватися постійні або тимчасові консультативні, дорадчі органи (комісії, ради, колегії, робочі групи). Рішення про створення чи ліквідацію консультативних, дорадчих органів, їх кількісний і персональний склад, положення про них (за потреби) затверджуються ДНДЕКЦ МВС [33].

Слід також звернути увагу на те, що держателем Електронного реєстру геномної інформації людини (далі – ЕРГІЛ) є МВС України. ЕРГІЛ є функціональною підсистемою єдиної інформаційної системи МВС України. Адміністратором ЕРГІЛ реєстру є уповноважена МВС України юридична особа, що належить до сфери його управління або перебуває у його підпорядкуванні [34].

Експертну службу МВС України як суб'єкта СЕД В. В. Горбонос визначає таким чином: це сукупність провідних державних спеціалізованих установ, де працюють експерти – фахівці в різних галузях знань, які провадять експертні, зокрема судово-експертні дослідження в галузі криміналістики задля забезпечення інтересів досудового розслідування, судового провадження, а також інтересів інших осіб поза межами сфери правосуддя [35].

МО України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ. МО України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику з питань національної безпеки у воєнній сфері, сферах оборони і військового будівництва у мирний



час та особливий період. Відповідно до Положення про Міністерство оборони України у переліку завдань передбачено здійснення управління щодо закладів охорони здоров'я, які належать до сфери управління МО України, затвердження положення про такі заклади та забезпечення підтримання їх високої мобілізаційної готовності, а також готовності до виконання завдань за призначенням [36].

Наказом МО України 23.03.2017 р. № 168 затверджено Перелік закладів охорони здоров'я в системі МО України. У п. 8 цього Переліку зазначені: центр судових експертиз; судово-медична лабораторія (усіх найменувань); патолого-анатомічна лабораторія (усіх найменувань); окрема автомобільна санітарна рота; військова санітарна летючка (усіх найменувань) [37].

28 листопада 2013 року МО України було прийнято рішення про ліквідацію Центру судових експертиз МО України, де проходили військову службу спеціально підготовленні судово-медичні експерти, тому тепер всі експертизи та дослідження для потреб військових судово-слідчих органів, проводять лише у цивільних судово-медичних експертних установах МОЗ України [38, 39]. Н. М. Ергард зауважує, що «у всіх бюро судово-медичної експертизи не розроблено методики розрахунку необхідних сил і засобів, об'єму та раціональності проведення експертних досліджень в залежності від виду та масштабності військових дій» [38].

СБУ – державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України. СБУ підпорядкована Президенту України. Постійний контроль за діяльністю СБУ, дотриманням нею законодавства здійснюється Верховною Радою України [40].

Відповідно до організаційної структури СБУ [41] у переліку навчальних, наукових, науково-дослідних та інших закладів, установ, організацій і підприємств зазначено Український науково-дослідний інститут спеціальної техніки та судових експертиз СБУ.

Судові експертизи та експертні дослідження в системі СБУ проводяться експертними підрозділами:

- Центр судових і спеціальних експертиз Українського науково-дослідного інституту спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України (далі – ЦССЕ ІСТЕ СБУ);
- відокремлені експертні підрозділи (зональні експертні сектори та експертні сектори) Українського науково-дослідного інституту спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України (далі – ІСТЕ СБУ) у регіональних органах СБУ (далі – ВЕП ІСТЕ СБУ) [42].

ІСТЕ СБУ є державною спеціалізованою експертною установою, яка виконує функції експертної служби СБУ.

ІСТЕ СБУ є державною спеціалізованою експертною науково-дослідною установою, яка здійснює наукову, науково-технічну, науково-організаційну, судово-експертну діяльність, виконує функції експертної служби СБУ, забезпечує виготовлення спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації (далі – СТЗ) і спеціальної техніки та бере участь у їх впровадженні [43].

Основними завданнями ІСТЕ СБУ є:

- створення, виготовлення та участь у впровадженні спеціальної техніки та СТЗ для потреб підрозділів та органів СБУ, інших суб'єктів сектору безпеки і оборони України;
- судово-експертне забезпечення діяльності підрозділів та органів СБУ, інших правоохоронних органів та суду;
- здійснення попередньої ідентифікації товарів у галузі державного експертного контролю;
- випробування, спеціальні (тематичні) дослідження, науково-технічна експертиза СТЗ і спеціальної техніки, оцінка відповідності технічних засобів відповідно до сфери акредитації ІСТЕ СБУ;
- виконання заходів із технічного регулювання у сфері СТЗ [43].

Контроль за діяльністю Державної прикордонної служби України здійснюється Президентом України відповідно до повноважень, визначених Конституцією України. Голова ДПСУ систематично інформує Президента України, Раду національної безпеки і оборони України з основних питань діяльності ДПСУ, а також щороку подає Президенту України письмовий звіт про діяльність ДПСУ [44].

Голова ДПСУ систематично інформує Верховну Раду України про виконання ДПСУ покладених на неї завдань, додержання законодавства, забезпечення прав і свобод людини та з

інших питань. Голова ДПСУ щороку, не пізніше 1 березня, подає Верховній Раді України письмовий звіт про діяльність ДПСУ [44].

Адміністрація ДПСУ є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сфері захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні [45].

Експертна служба ДПСУ складається з Головного експертно-криміналістичного центру Державної прикордонної служби України (далі – ГЕКЦ ДПСУ) та регіональних підрозділів ГЕКЦ ДПСУ [46, 47].

Криміналістичні обліки функціонують на двох рівнях:  
центральному – у ГЕКЦ ДПСУ, в якому ведуться центральні колекції;  
регіональному – у регіональних підрозділах ГЕКЦ ДПСУ, в яких ведуться регіональні колекції.  
Криміналістичні обліки складаються з оперативно-пошукових та інформаційно-довідкових колекцій.

До криміналістичних обліків вносяться:  
бланки паспортних та інших документів, які використовуються під час перетинання державного кордону України;  
зразки паспортних та інших документів, які використовуються під час перетинання державного кордону України;  
підроблені паспортні та інші документи (їх копії, зображення) та (або) відомості про них;  
печатки, друкарські форми та (або) відомості про них;  
підроблені печатки, друкарські форми та (або) відомості про них;  
зразки відбитків печаток (штампів) [47].

ГЕКЦ ДПСУ є державною спеціалізованою установою, яка відповідно до частини другої статті 7 Закону України «Про судову експертизу» є експертною службою ДПСУ і призначена для проведення судової експертизи та експертних досліджень паспортних документів, які згідно із законодавством використовуються під час перетинання державного кордону України, з метою запобігання, виявлення та розслідування кримінальних та інших правопорушень шляхом застосування експертно-криміналістичних засобів [48].

Органам, підрозділам, військовослужбовцям, а також працівникам ДПСУ, які відповідно до їх службових обов'язків можуть залучатися до оперативно-службової діяльності, для виконання покладених на ДПСУ завдань надається право проводити відповідно до закону судову експертизу паспортних документів, які згідно із законодавством використовуються під час перетинання державного кордону України [44]. ГЕКЦ ДПСУ проводиться технічна експертиза документів за такими напрямками: експертиза реквізитів документів та експертиза друкарських форм. Судові експертизи та експертні дослідження паспортних документів, які згідно із законодавством використовуються під час перетинання державного кордону України, проводяться судовими експертами ГЕКЦ ДПСУ [48].

Науково-методичне та організаційно-управлінське забезпечення діяльності судових експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, покладається на МЮ України. МЮ України у визначеному ним порядку здійснює контроль за дотриманням законодавства з питань СЕД судовими експертами, які не є працівниками державних спеціалізованих установ [18]. Отже, Закон України «Про судову експертизу» наділяє МЮ України організаційно-управлінськими повноваженнями щодо судових експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ.

А. М. Лазебний наголошує, що наявність інституту приватної експертизи в країнах ЄС є не лише однією з гарантій забезпечення законних прав і свобод громадян та інтересів суспільства, але й дозволяє суттєво зменшити бюджетні витрати на утримання державних спеціалізованих експертних установ [49, с. 90].

МЮ України наділено повноваженнями щодо нормативно-правового регулювання діяльності приватних судових експертів.

Наказом МЮ України було затверджено Інструкцію про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах [50]. Ця Інструкція також визначає порядок здійснення контролю за дотриманням цими експертами вимог нормативно-правових актів з питань СЕД та методик проведення судових експертиз.

Отже в Україні існує єдина система суб'єктів СЕД, що схематично зображено на рис. 2

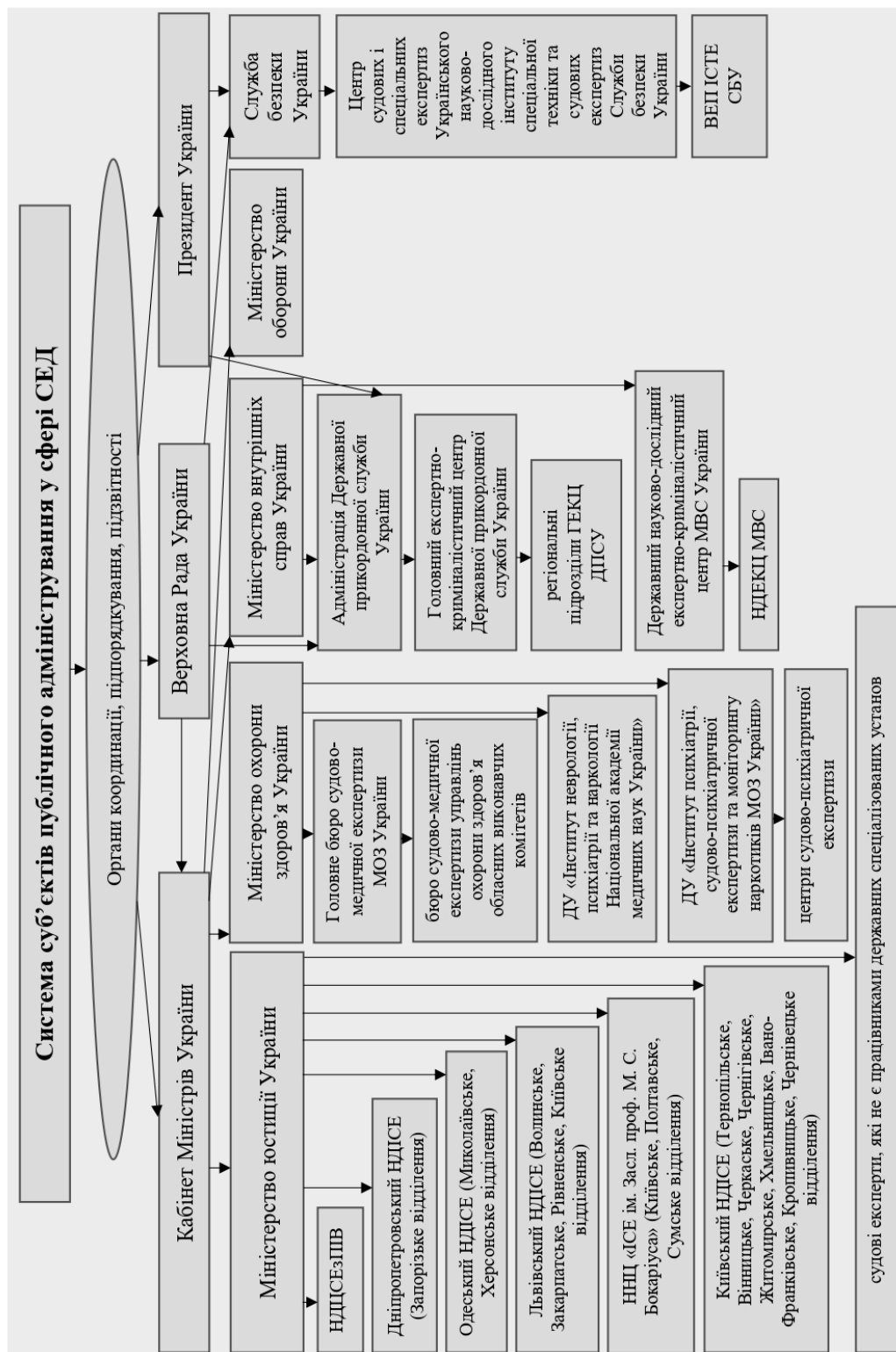


Рис. 2. Система суб'єктів публічного адміністрування у сфері СЕД на поч. 2023 р. (складено автором).

Публічне управління у сфері СЕД здійснюється широким колом уповноважених суб'єктів публічного адміністрування (рис. 2), які наділені різними за змістом і обсягом адміністративними повноваженнями. Систему суб'єктів публічного адміністрування у сфері СЕД складають: 1) міністерства та інші державні органи, до сфери управління яких належать державні спеціалізовані установи, що здійснюють СЕД; 2) суб'єкти СЕД.

Зважаючи на правову характеристику, залежно від рівня повноважень суб'єктів публічного адміністрування у сфері СЕД, їхня діяльність розрізняється за такими основними функціями: виконавчою, організаційною, регулятивною, експертною, оціночною, профілактичною, адміністративно-правовою, захисною, охоронною, прогностичною, координаційною тощо. Саме у функціях виражається владно-організуюча сутність публічного управління, що має на меті задоволення публічного інтересу.

Відповідно до положень Закону України «Про судову експертизу» з метою забезпечення комплексного розвитку судової експертизи МЮ України здійснюється формування загальних засад державної політики у сфері СЕД, яке полягає у забезпеченні нормативно-правового регулювання суспільних відносин у цій сфері, що стосуються загальних питань діяльності всіх суб'єктів СЕД та визначення пріоритетних напрямів розвитку судової експертизи.

Водночас, міністерства та інші державні органи, до сфери управління яких належать державні спеціалізовані установи, що здійснюють СЕД зберігають організаційно-управлінські функції та науково-методичного забезпечення: регламентують діяльність судово-експертних установ нормативно-правовими актами та дбають про ведення ефективної внутрішньої політики контролю за якістю кадрового забезпечення та самого процесу судово-експертних досліджень тощо.

Слід зазначити, що нормами Закону України «Про судову експертизу» не передбачено будь-яких форм самоорганізації (самоврядування) експертів (у тому числі тих, які не є працівниками державних спеціалізованих установ), які були б наділені повноваженнями у сфері організації забезпечення СЕД.

Для розгляду найважливіших питань розвитку судової експертизи, що мають міжвідомчий характер, при МЮ України утворюється Координаційна рада з проблем судової експертизи (далі – Координаційна рада), яка діє відповідно до Положення про неї, що затверджується КМУ [18].

Координаційна рада є постійно діючим, консультативно-дорадчим органом, що має на меті вироблення єдиних підходів до організації СЕД та вирішення найважливіших питань розвитку судової експертизи, які мають міжвідомчий характер [51].

Т. С. Андрійчук за наслідками проведеного дослідження зазначає, що громадські консультативно-дорадчі органи є поширеною формою взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства чи громадянами [52]. Схожої думки додержуються В. Ф. Нестерович, який вважає, що консультативно-дорадчий орган – це колегіальна установа або орган, створені при органі публічної влади на постійній чи тимчасовій основі з метою забезпечення участі громадян в управлінні державними та суспільними справами шляхом проведення консультацій з громадськістю, попереднього обговорення питань, що належать до компетенції органу публічної влади, і здійснення громадського контролю за його діяльністю [53].

До складу Координаційної ради входять голова, його перший заступник і два заступники, відповідальний секретар та члени Ради. Склад Ради формується з числа представників заінтересованих державних органів, керівників державних спеціалізованих установ, які провадять СЕД, а також судових експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ і мають стаж практичної роботи судового експерта не менше п'яти років. Персональний склад Ради затверджується наказом Мініюсту за поданням заінтересованих державних органів та громадських організацій судових експертів (не більше однієї особи від громадської організації судових експертів) [51].

Слід зазначити, що зазначений спосіб формування консультативно-дорадчого органу обмежує право судових експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ та членами громадських організацій судових експертів, бути обраним до складу Координаційної ради.

- До повноважень Координаційної ради належить розроблення рекомендацій з питань:
- методичного забезпечення суб'єктів СЕД, а також органів, що провадять оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування і суду в організації судово-експертних досліджень;
  - розвитку системи суб'єктів СЕД, створення нових методів дослідження та впровадження нових видів судової експертизи;
  - внесення пропозицій щодо вдосконалення процесуального законодавства з проведення судової експертизи;
  - узгодження проектів нормативно-правових актів, що регламентують порядок проведення суб'єктами СЕД судової експертизи і виконання ними наукових розробок;
  - визначення актуальності та пріоритетності науково-дослідних робіт з питань судової експертизи і конкретних тем, що потребують спільного розроблення та узгодження;
  - удосконалення організаційних засад проведення різних видів міжвідомчої комплексної та комісійної судової експертизи;
  - провадження редакційно-видавничої діяльності та забезпечення обміну науково-технічною інформацією і статистичними даними за профілем діяльності;
  - розроблення загальних вимог до атестації судових експертів та діяльності відомчих експертно-кваліфікаційних комісій;
  - удосконалення форм навчально-методичної роботи з посадовими особами, що призначають судову експертизу;
  - розгляду пропозицій заінтересованих центральних органів виконавчої влади або інших державних органів щодо формування державного Реєстру атестованих судових експертів;
  - вироблення єдиного підходу до підготовки кадрів для суб'єктів СЕД та підвищення їх кваліфікації;
  - проведення міжвідомчих науково-методичних конференцій, семінарів, нарад;
  - налагодження і розвитку міжнародного співробітництва та обміну науково-технічними досягненнями в галузі криміналістики і судової експертизи;
  - здійснення інших заходів, спрямованих на розвиток судової експертизи [51].

Засідання Координаційної ради повинні сприяти налагодженню зв'язків у сфері СЕД та науково-дослідних робіт, підвищенню ефективності боротьби зі злочинністю на основі активного використання сучасних методів і засобів судової експертизи і криміналістики.

#### **Висновки з даного дослідження.**

Публічне управління у сфері судово-експертної діяльності здійснюється широким колом уповноважених суб'єктів публічного адміністрування, які наділені різними за змістом і обсягом адміністративними повноваженнями. В ході дослідження було встановлено, що систему суб'єктів публічного адміністрування у сфері судово-експертної діяльності складають: 1) міністерства та інші державні органи, до сфери управління яких належать державні спеціалізовані установи, що здійснюють судово-експертну діяльність; 2) суб'єкти судово-експертної діяльності.

Створення ефективної системи суб'єктів публічного адміністрування у сфері судово-експертної діяльності повинно базуватись на європейській адміністративно-правовій концепції «public administration», розроблених актуальних теоретичних положеннях і мати відповідне правове підґрунтя. Чинний Закон України «Про судову експертизу» був прийнятий ще в 1994 році, він не врегульовує належним чином суспільні відносини, значна частина його положень потребує суттєвого оновлення, встановлення нових підходів у здійсненні судово-експертної діяльності, що обумовлено міжнародним досвідом нормативно-правового регулювання такої діяльності, практикою проведення судових експертиз та діяльності судово-експертних установ.

Нормами Закону України «Про судову експертизу» не передбачено будь-яких форм самоорганізації (самоврядування) експертів, які були б наділені повноваженнями у сфері організації забезпечення судово-експертної діяльності. Система самоврядування судових експертів сприятиме скороченню державного регулювання в галузі судової експертизи та має бути затверджена законом.

У нормативно-правових актах про консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи, зокрема у Положенні про Координаційну раду з проблем судової експертизи при Міністерстві

юстиції України, у розділах щодо формування складу слід враховувати право судових експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ та членами громадських організацій судових експертів, бути обраними до складу консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів.

Необхідність прийняття нового закону про судово-експертну діяльність обумовлена також низкою змін на державному рівні, зокрема проведенням судової реформи, в рамках якої судова експертиза є невід'ємною складовою судової системи. Доцільно встановити нові підходи до системи суб'єктів публічного адміністрування у сфері судово-експертної діяльності з метою забезпечення правосуддя незалежною, кваліфікованою та об'єктивною експертизою, яка б відповідала вимогам міжнародних стандартів та викликам сучасності.

Підсумовуючи, маємо підстави зазначити, що систему суб'єктів публічного адміністрування у сфері судово-експертної діяльності слід розуміти як цілісну, взаємозалежну, ієрархічно побудовану сукупність суб'єктів, які відповідно до призначення та в межах повноважень здійснюють публічне управління в сфері судово-експертної діяльності з метою реалізації власних завдань і функцій з метою забезпечення правосуддя України незалежною, кваліфікованою і об'єктивною експертизою, орієнтованою на максимальне використання досягнень науки і техніки.

#### **Фінансування.**

Це дослідження не отримало жодного спеціального гранту від фінансових установ у державному, комерційному чи некомерційному секторах.

### **REFERENCES**

1. On amendments to the Constitution of Ukraine (regarding the strategic course of the state to acquire full membership of Ukraine in the European Union and the North Atlantic Treaty Organization): Law of Ukraine of 07.02.2019 No. 2680-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19#n2>.
2. Volodymyr Zelenskiy signed the application for Ukraine's membership in the European Union / President of Ukraine Volodymyr Zelenskiy. Official online representation. URL: <https://www.president.gov.ua/news/volodimir-zelenskij-pidpisav-zayavku-na-chlenstvo-ukrayini-u-73249>.
3. Support for EU accession hits record high at 91% in Ukraine, while that for joining NATO slides – poll. Ukrinform. November 30, 2022. URL: <https://www.ukrinform.net/rubric-society/3449439-support-for-eu-accession-hits-record-high-at-91-in-ukraine-while-that-for-joining-nato-slides-poll.html>.
4. Record number of Ukrainians support joining EU, backing for NATO membership falls – poll. Reuters. April 5, 2022. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/record-number-ukrainians-support-joining-eu-backing-nato-membership-falls-poll-2022-04-05/>.
5. The European Parliament recommended granting Ukraine the status of a candidate for EU accession. *European truth*. URL: <https://web.archive.org/web/20220331213746/https://www.euointegration.com.ua/news/2022/03/1/7135011/>.
6. Rauhala, E., Suliman, A., Ariès, Q. Ukraine should get E.U. candidate status, European Commission recommends. *The Washington Post*. June 17, 2022. URL: <https://www.washingtonpost.com/world/2022/06/17/european-commission-candidate-eu-ukraine-war/>.
7. The European Parliament supported the candidate status for Ukraine and Moldova. *European truth*. 06.23.2022. URL: <https://www.euointegration.com.ua/news/2022/06/23/7141870/>.
8. Ukraine officially received the status of a candidate for EU membership. *European truth*. URL: <https://www.euointegration.com.ua/news/2022/06/23/7141922/>.
9. Tereshchuk, V. V. (2020). *Legal status of subjects of public administration*. (PhD) (Law Sciences). Kyiv. URL: <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/9305d867-2785-4c64-ba8a-96b6e1fd114d/content>.
10. Encyclopedia of public administration [Text]: in 8 volumes / scientific editor. number: Yu. V. Kovbasyuk 644 (head) [etc.]; National Academy of Public Administration under the President of Ukraine. — K.: NADU, 2011. Volume 8: Public administration / scientific editor. number: V. S. Zahorskyi (chairman), S. O. Teleshun (co-chairman) [etc.]; Lviv Regional Institute of Public Administration National Academy of Public Administration under the President of Ukraine. — Lviv: LRIDU NADU, 2011. — 630 p.

11. Kondratyuk, T. V. (2010). The formation of comparative public administration as a theoretical and methodological direction of research into the mechanisms of state administration. *Scientific Bulletin of the Academy of Municipal Management: Collection of Scientific Works, "Management" series*, 3, 297–305.
12. Dzyundzyuk, V. B., Meltyukhova, N. M., Fomitska, N. V. and others. (2011). Public administration in Ukraine: Education. Manual / [for general ed. Dr. F. Sciences, Prof. V.V. Korzhenka, Doctor of Economics, Assoc. N.M. Meltyukhova - Kh.: Publishing House of HarRI NADU "Master". URL: [https://dut.edu.ua/uploads/l\\_334\\_71011815.pdf](https://dut.edu.ua/uploads/l_334_71011815.pdf).
13. Sukmanova, O. V. (2018). Concept and system of subjects of public administration of protection of property rights in Ukraine. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Ser.: Jurisprudence*, 33. URL: <https://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc33/18.pdf>.
14. Criminal Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine of 13.04.2012 No. 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
15. Civil Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine of 18.03.2004 No. 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.
16. Administrative Judicial Code of Ukraine: Law of Ukraine of 06.07.2005 No. 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.
17. Economic Procedural Code of Ukraine: Law of Ukraine of 06.11.1991 No. 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>.
18. On forensic examination: Law of Ukraine of 25.02.1994 No. 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>.
19. On the approval of the Regulation on the Ministry of Justice of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 02.07.2014 No. 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF#Text>.
20. Main tasks / Department of expert provision of justice. URL: <https://minjust.gov.ua/m/department-ekspertnogo-zabezpechennya-pravosuddya>.
21. History of KNDISE / Kyiv Research Institute of Forensic Examinations. URL: <https://kndise.gov.ua/pro-nas/>.
22. Contacts / National Scientific Center "Institute of Forensic Expertise named after Ex. Prof. M. S. Bocarius". URL: <https://www.hniise.gov.ua/14912-kontakti.html>.
23. Department / Odesa Research Institute of Forensic Expertise. URL: <http://ondise.minjust.gov.ua/filialy/>.
24. Lviv Research Institute of Forensic Expertise of the Ministry of Justice of Ukraine / YouControl. URL: [https://youcontrol.com.ua/catalog/company\\_details/23272864/](https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/23272864/).
25. About us / DniproNDISE. URL: <https://dniprondise.dp.ua/pro-nas>.
26. Fundamentals of Ukrainian legislation on health care: Law of Ukraine of 19.11.1992 No. 2801-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2801-12#Text>.
27. On the approval of the Regulation on the Ministry of Health of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 25.03.2015 No. 267. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/267-2015-%D0%BF#Text>.
28. Instruction on conducting a forensic medical examination: Instruction of the Ministry of Health of Ukraine of 17.01.1995 No. 6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95#Text>.
29. Rules for conducting forensic medical examination (examination) of corpses in the forensic medical examination bureau: Rules of the Ministry of Health of Ukraine of 17.01.1995 No. 6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0257-95#Text>.
30. On approval of the Procedure for conducting a forensic psychiatric examination: Order of the Ministry of Health of Ukraine of 08.05.2018 No. 865. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-18#Text>.
31. Branches of Forensic Psychiatric Examinations / Forensic Psychiatric Examination / Forensic Expert Activities of the Institute / Activities / State University "IPSPENM of the Ministry of Health of Ukraine". URL: <https://cmhmda.org.ua/home/news/sudovo-ekspertna-diyalnist-du-ipcpehm-moz-ukrayiny/sudovo-psyhiatrychna-ekspertyza/filiyi-sudovo-psyhiatrychnyh-ekspertyz/>.
32. On the approval of the Regulation on the Ministry of Internal Affairs of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 28.10.2015 No. 878. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF#Text>.
33. On the approval of the Regulation on the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine of 03.11.2015 No. 1343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15#Text>.
34. On state registration of human genomic information: Law of Ukraine of 09.07.2022 No. 2391-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2391-20#Text>.
35. Gorbonos, V. V. (2020). Expert service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine as a subject of forensic expert activity: concepts and features. *Law and public administration*, 4. DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.4.8>.

36. On the approval of the Regulation on the Ministry of Defense of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 26.11.2014 No. 671. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2014-%D0%BF#Text>.
37. On approval of the List of health care facilities in the system of the Ministry of Defense of Ukraine: Order of the Ministry of Defense of Ukraine of 23.03.2017 No. 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0511-17#Text>.
38. Forensic medical examination of corpses of dead (deceased) persons under martial law [Text]: method. river/NSU named after O.O. Bogomolets. (2022). Kyiv, 22 p. URL: <http://ir.librarynmu.com/bitstream/123456789/2913/1/%d0%a1%d0%a3%d0%94%d0%9e%d0%92%d0%9e-%d0%9c%d0%95%d0%94%d0%98%d0%a7%d0%9d%d0%98%d0%99%20%d0%9e%d0%93%d0%9b%d0%af%d0%94%20%d0%a2%d0%a0%d0%a3%d0%9f%d0%86%d0%92.pdf>.
39. Ergard N.M. Problematic issues of the organization of the forensic medical service in a special period. URL: <http://ir.librarynmu.com/bitstream/123456789/899/1/Problemni%20putannya%20organizacii%20sudovo-meduchnoi%20slyzbu.pdf>.
40. About the Security Service of Ukraine: Law of Ukraine of 25.03.1992 No. 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>.
41. Issues of the Security Service of Ukraine: Decree of the President of Ukraine of 27.12.2005 No. 1860/2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1860/2005#Text>
42. On the approval of the Instructions on the appointment and conduct of forensic examinations and expert research in the system of the Security Service of Ukraine: Order of the Security Service of Ukraine of 29.05.2015 No. 371. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0738-15#Text>.
43. Ukrainian Research Institute of Special Equipment and Forensic Examinations of the Security Service of Ukraine / Security Service of Ukraine. URL: <https://ssu.gov.ua/naukovo-doslidnytskyi-institut>.
44. On the State Border Service of Ukraine: Law of Ukraine of 03.04.2003 No. 661-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>.
45. On the approval of the Regulation on the Administration of the State Border Service of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 16.10.2014 No. 533. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/533-2014-%D0%BF#Text>.
46. On the approval of the Regulation on the Main Expert Forensic Center of the State Border Service of Ukraine: Order of the Administration of the State Border Service of 11.08.2010 No. 617. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0770-10#Text>.
47. On the approval of the Instructions for the organization of forensic records of the Main Expert Forensic Center of the State Border Service: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine of 10.07.2017. No. 580. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0957-17#Text>.
48. On the approval of the Instructions on the procedure for conducting forensic examinations and expert studies of passport documents by the Main Expert Forensic Center of the State Border Service of Ukraine: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine of 18.11.2013 No. 1109. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2086-13#n14>.
49. Lazebnyi, A. M. (2016). International experience of using special knowledge during the investigation of criminal offenses against public order. *International legal bulletin: a collection of scientific works of the National University of the State Tax Service of Ukraine*, 1(3), 85–90.
50. Instruction on the peculiarities of forensic expert activity by certified forensic experts who do not work in state specialized expert institutions: Order of the Ministry of Justice of Ukraine of 12.12.2011 No. 3505/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1431-11#Text>.
51. On the approval of the Regulations on the Coordinating Council on Forensic Expertise Issues at the Ministry of Justice of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 16.11.1994 No. 778. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/778-94-%D0%BF#Text>.
52. Andriychuk, T. (2014). Public consultative and advisory bodies: problems of organization and functioning. *Scientific notes of the Institute of Political and Ethnonational Studies named after I. F. Kuras NAS of Ukraine*, 3 (71). URL: [https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/andriichuk\\_gromadski.pdf](https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/andriichuk_gromadski.pdf).
53. Nesterovych, V. F. (2017). The concept of "consultative and advisory body" as a category of constitutional law. Philosophical and methodological problems of law, 1 (13). URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/2848/1/%D0%9F%D0%9E%D0%9D%D0%AF%D0%A2%D0%A2%D0%AF%D0%A2%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%A1%D0%A3%D0%9B%D0%AC%D0%A2%D0%90%D0%A2%D0%98%D0%92%D0%9D%D0%9E-%D0%94%D0%9E%D0%A0%D0%90%D0%94%D0%A7%D0%98%D0%99%20%D0%9E%D0%A0%D0%93%D0%90%D0%9D%C2%BB.pdf>.